

overfor det nærværende Vædringsforslag, at det ikke gaar an saaledes ubetinget at forbyde Alle og Enhver — derunder ogsaa indbefattet den Mand, paa hvis Lod saadanne Ting falde —, at opsamle og opgrave dem eller at lade dem opsamle eller opgrave. Dette gaar ikke an. Skulde man ind paa den Vej, ser jeg ikke rettere, end at saa maatte man komme til at paalægge Militæretaten en Forpligtelse til selv at opsoge og borttage disse Gjenstande, og det antager jeg er en Forpligtelse, som Militæretaten ikke vil paatage sig.

Blom: Med Hensyn til den ærede Justitsministers Bemærkninger angaaende, at der maa paalægges Militæretaten Forpligtelse til at borttage Projektiler, som maatte falde paa private Folks Lodder, skal jeg bemærke, at jeg tror, at under sædvanlige Omstændigheder vil det, at der falder et Projektil paa en fremmed Mands Lod, være et ganske overordentlig sjældent Tilfælde. Ved de Dispositioner, der ere truffene med Hensyn til Benyttelsen af Jælleden, Artilleriets almindelige Skarpskydningsplads, tror jeg, man kan betragte dette Tilfælde som forebygget; naturligvis kan Ingen svare for, hvad der kan ske; men det tror jeg er en saa fjern Mulighed, at man ikke behøver at tage saameget Hensyn dertil. Hvad dernæst Forpligtelsen for Militæretaten, til at borttage de Projektiler, som maatte falde paa fremmed Mands Jord, angaar, da har jeg rigtig nok ikke sat nogen saadan Forpligtelse ind i mit Vædringsforslag til Paragrafen, idet jeg har anset det for en given Ting, at det aldrig under nogen Omstændighed vilde falde for, at Militæretaten vilde vægre sig ved snarest muligt at sende Folk til at borttage eller om fornødent tilintetgjøre et Projektil, der var faldet saa uheldigt. Det er ganske vist et uforsynligt Tilfælde, at der skulde falde noget Projektil ind paa Amagerens Lodder. Det er hændet for nogle Aar siden, men der er, som sagt, siden den Tid truffet, som det forekommer mig, aldeles betryggende Foranstaltninger derimod. Men sæt at det hændtes, vilde den Sag da ikke være værre, end at, saasnart et saadant Projektil blev fundet paa Lodder, der grændse op til Amagerfælled, vedkommende Lodsæier da sendte Bud til Artilleriets Opsynsmand, en ældre Underofficer, der bor derude paa selve Amagerfælled, og som hver Søndag har baade Vogne og Arbeidsmandskab derude, saa at han uophødelig kan sende Mandskab, der kan borttage Projektiler. Af praktiske Hensyn vilde den nævnte Betænkelse vistnok ikke have ret meget at sige. En anden Sag er, naar man tænker sig i Krigstilfælde. Da vil der jo efter enhver Batalie blive liggende nogle Projektiler paa Marken, som ikke ere sprunget, som det er magtpaaliggende for Befolkningens Skyld at faae fjærne. I det Tilfælde, at den Fægtning, hvorom Taleren er, har været feirrig for os Danske, bliver det de danske Militærautorite-

ters Sag at sørge for, at de Projektiler, som saaledes opdages og findes, blive fjærne. Enhver Valplads bliver jo assøgt, efter at Fægtningen er forbi, for at finde de Døde og Saarede, og med det Samme vil man finde de Projektiler, som mulig maatte ligge der, og det vil ikke være saavanskeligt at finde de fleste af dem og dernæst at sende Folk ud, for at tilintetgjøre dem. Er det Sjælden, der beholder Valpladsen, falder Forpligtelsen paa ham. Om han vil opfylde den Forpligtelse at bortstafte disse Projektiler, er ikke let at sige. Der kan meget let fremkomme Tilfælde, hvor den borgerlige Dyrighed, tvungen af Nød, maa træffe de Foranstaltninger, som ellers Militæretaten maatte træffe. Men jeg mener blot, at i alle Tilfælde maa det være en Militærautoritet, der foranstalter Projektilerne borttagne, fordi det maa være en Autoritet, som kan tage Ansvar for, at de blive borttagne, og paa hvilken Maade de borttages, nemlig at de borttages paa en saadan Maade, at Jæren derved reduceres til det mindst Mulige. Det gjør mig ondt, at jeg bliver nødt til at modsig det andet ærede Medlem af Thinget, som talte om denne Sag, i Henseende til eet Punkt. Det er nemlig med Hensyn til den Jære, som der er ved at optage Projektiler. Jeg er kun en enkelt Mand og kan kun have en enkelt Mands Skjøn over Tingene; men mit bedste Skjøn er, at der ligefrem er en meget betydelig Jære ved at opsamle Projektilerne, at opgrave dem eller opstifte dem fra Havets Bund. Der er ligefrem Jære ved at haandtere et Projektil, naar man i alt Fald ikke gjør det paa en meget forsigtig Maade efter en bestemt Fremgangsmaade. Et Projektil, som falder i Jorden, endog i fugtig Jord, faar ikke sin Sprængladning gjort vaad derved, ligesaa lidt som den faar sit Brændvør ødelagt derved. Det er ligesaa fuldstændig lukket mod Indtrængen af Vand eller Tilgang af Fugtighed, som en tilproppet Glaske er, saa at ethvert Projektil, som findes i Jorden eller under slige Omstændigheder findes i Søen, vedvarende maa betragtes som meget farlig at røre ved, naar man ikke gjør det paa en særegen Maade, hvorved Jæren forebygges, og den Fremgangsmaade, hvorved man tager et Projektil op, maa være noget forskjellig efter, hvorledes det Perkussionsbrandvør er, der sidder i Projektilet. Det maa man vide for at kunne tage sine Forholdsregler, saaledes at man ikke altså meget risikerer, at Projektilet springer. Med Hensyn til det Spørgsmaal, hvorvidt der er Jære ved Optagelsen, skal jeg dog bemærke, at der hertilands er indtruffet et Ulykkestilfælde ved en saadan Leilighed. Det var endda en Soldat, en Artillerist, som var instrueret om, hvorledes han skulde tage Projektilet op, hvem Ulykken ramte, idet han ved dette Arbeide fik Armen slaet af, idet en Granat sprang. Jeg er ikke istand til at oplyse aldeles nøjagtigt, hvor-